

Vjesnik

Zavod za javno zdravstvo
Dubrovačko-neretvanske županije

PROSINAC 2005.

GODINA IV BROJ 13

Teme broja:

CENTAR ZA DOBROVOLJNO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE NA HIV

... stranica 2

OTVARANJE SAVJETOVALIŠTA ZA MLADE I RODITELJE U OKVIRU PROGRAMA PREVENCIJE HIV/AIDS U SREDNJIM ŠKOLAMA I FAKULTETIMA

... stranica 4

PSIHIČKO ZDRAVLJE - LJEPOTA RAZLIČITOSTI

... stranica 7

AKTIVNOSTI POVODOM MJESECA BORBE PROTIV OVISNOSTI

... stranica 4

HUMANI PAPILLOMA VIRUS – molekularna dijagnostika

... stranica 7

ULOGA SOCIJALNOG RADNIKA U TRETMANU OVISNIKA

... stranica 5

TTB PROJEKT O STARIJIM OSOBAMA

... stranica 8

13. MEĐUNARODNI KONGRES EUROPSKE UNIJE ZA ŠKOLSKU I SVEUČILIŠNU MEDICINU U DUBROVNIKU

... stranica 6

KAKVOĆA MORA NA PLAŽAMA DUROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE U 2005. GODINI

... stranica 9

KLORIRANI ORGANSKI POLUTANTI Radionica u Monaku

... stranica 11

CENTAR ZA DOBROVOLJNO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE NA HIV

Mato Lakić, dr. med. spec. epidemiolog

Ivana Pavić Mikolaučić, dr. med.

Marija Grego, radni terapeut

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u suradnji s HZJZ-om i uz financijsku potporu Globalnog Fonda, od prošle godine rade na programu HIV-2: „Poboljšanje dostupnosti Službe za dobrovoljno savjetovanje i testiranje“. Tim povodom je i u našoj županiji početkom rujna otvoren Centar za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV, tzv. HIV savjetovalište i to na dvije lokacije – u Dubrovniku u sklopu stare bolnice i u Korčuli u prostorima Odjela za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Koordinator centra je dr. Mato Lakić, koji je ujedno i savjetovatelj, a još rade i dr. Ivana Pavić Mikolaučić, te radni terapeut Marija Grego. Značajno je napomenuti kako na istim lokaciji savjetujemo i vadimo krv (Vesna Rabušić i Franica Ivančević).

CILJEVI HIV SAVJETOVALIŠTA

- Poboljšati dostupnost dobrovoljnom i besplatnom testiranju
- Educirati korisnike o putovima prenošenja i načinima sprečavanja HIV infekcije
- Dobiti uvid u broj zaraženih HIV-om (prevalenciju) u odnosu na rizična ponašanja
- Sniziti incidenciju HIV infekcije
 - više ljudi će biti svjesno svog serološkog statusa
 - više ljudi će dobiti ispravne informacije
 - manje ljudi će pribjegavati dobrovoljnom davanju krvi kao sredstvu za testiranje

HIV savjetovalište je namijenjeno svim osobama rizičnog ponašanja, što uključuje nezaštićeni spolni odnosi tj. spolni odnos bez kondoma (homoseksualni, biseksualni, heteroseksualni), više spolnih partnera (posebice ako ih ne poznajemo), te intravensko uzimanje droga.

USLUGE HIV SAVJETOVALIŠTA

- ❖ Testiranje na HIV
- ❖ Testiranje na virus hepatitisa B
- ❖ Testiranje na virus hepatitisa C
- ❖ Individualna savjetovanja (procjenjujemo osobne rizike i savjetujemo kako ih smanjiti)

- ❖ Dijeljenje prezervativa
- ❖ Dijeljenje brošura o HIV/AIDS-u
- ❖ Dijeljenje letaka o savjetovalištu

SPECIFIČNOSTI HIV SAVJETOVALIŠTA

- Ne treba se naručivati!
- Nema uputnica!
- Nema čekanja!
- **Besplatno je!**
- **Anonimno je!** (ne trebaju nam ime, adresa, broj telefona i sl.)
- Sve je na jednom mjestu! (vađenje krvi i savjetovanje)
- Korisnici sami izabiru usluge koje žele!
- Sve što nam kažu je povjerljivo
- Usmeni informirani pristanak od korisnika

PODACI NAŠEG CENTRA ZA 9. I 10. MJ.

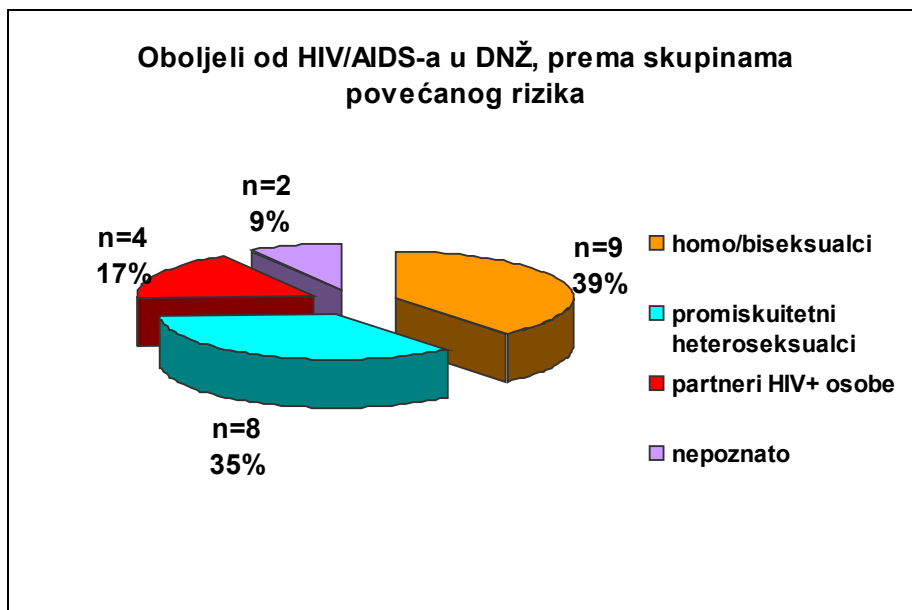
	BROJ KORISNIKA
Broj predtestnih savjetovanja/korisnika	17
Broj posttestnih savjetovanja	9
Broj testiranja na HIV / Broj pozitivnih testova	17 / 0
Broj testiranja na hepatitis B / Broj pozitivnih testova	16 / 0
Broj testiranja na hepatitis C / Broj pozitivnih testova	16 / 4

PODACI ZA DUBROVAČKO-NERETVANSKU ŽUPANIJU

Oboljeli od HIV/AIDS-a u razdoblju 1985.-2005. g.: **23 (78% su muškog spola)**

Umrli od HIV/AIDS-a u DNŽ: **7**

Oboljeli od AIDS-a u DNŽ: **13**

SPECIFIČNOSTI NAŠE ŽUPANIJE VEZANE UZ HIV/AIDS

- turizam (velik broj HIV pozitivnih ljudi iz Hrvatske zarazio se u inozemstvu, a ljeti nam kao gosti dolaze upravo osobe iz tih zemalja koje imaju veću prevalenciju od nas)
- pomorstvo (velik broj pomoraca u našoj županiji)
- treća smo županija po prevalenciji HIV/AIDS-a u RH
- realni podaci su nam nepoznati, a pretpostavlja se da su duplo veći od prikazanih
- ove godine smo imali uspješnu turističku sezonu s velikim brojem gostiju. Veliko je pitanje koliki se broj ljudi zarazio upravo prošlo ljetu. Kako znamo da je prosječna inkubacija AIDS-a oko 10 godina, jasno je da jedino testiranjem na HIV možemo dobiti uvid u inficiranost naše populacije. U protivnom, za 10 (ili manje) godina može nastati prava epidemija ove bolesti.

BESPLATNO
ANONIMNO

Savjetovanje i testiranje na HIV

Dubrovnik:
Zavod za javno zdravstvo
Branitelja Dubrovnika 41 (stara bolnica - bivša zgrada psihijatrije)
Tel: 341 - 085 ili 341- 000 (tražiti dr. Mata Lakića ili dr. Ivanu Pavić)
Radno vrijeme: ponedjeljkom i srijedom od 16 do 18 sati

Korčula:
Plokata bb
Tel: 715-021
Radno vrijeme: utorkom od 11 do 13 sati

Dobrovoljno
Anonimno
Besplatno

OTVARANJE SAVJETOVALIŠTA ZA MLADE I RODITELJE U OKVIRU PROGRAMA PREVENCIJE HIV/AIDS U SREDNJIM ŠKOLAMA I FAKULTETIMA

Asja Palinić Cvitanović, dr. med. spec. školske medicine

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske potpisalo je u srpnju 2003. godine s Global fondom Sporazum o provođenju projekta "Unapređenje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj". Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu HLZ-a nositelj je edukacije školskih liječnika i profesionalaca za primjenu programa u srednjim školama. Ovim programom, predviđeno je nakon I faze edukacije osoblja, otvaranje polivalentnog Savjetovališta za mlade i roditelje. 1. prosinca 2005., povodom Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a, u RH sa radom su započela brojna "Savjetovališta otvorenih vrata za adolescente". Savjetovališta će se prvenstveno baviti reproduktivnim zdravljem, ali i ostalim problemima mladih. Namijenjena adolescentima i njihovim roditeljima, njihova svrha je

što bolje educirati i djecu i roditelje, prevenirati spolno prenosive bolesti i pomoći mladima u odgovornom planiranju obitelji. Savjetovališta će pomoći svim onim roditeljima koji žele biti otvoreniji i vještiji u razgovoru sa svojom djecom o temama spolnosti.

Savjetovališta rade pri odjelima školske medicine, jednom tjedno osim u Korčuli gdje radi jednom u petnaest dana. Savjetovališta u Dubrovniku i Metkoviću radi svaki utorak od 19 do 21 sat, a u Korčuli prvu i treću srijedu od 13 do 15 sati. U savjetovalištim rade liječnici školske medicine. Koordinatorica županijskog Savjetovališta je Asja Palinić Cvitanović, dr.med.

Obilježavajući Svjetski dan borbe protiv AIDS-a specijalisti školske medicine održali su niz predavanja i radionica za učenike srednjih škola, a dr.Cvitanović je gostovala u Pločama i Korčuli s predavanjima za učenike, učitelje i roditelje. Također je sudjelovala u radio-programu svih županijskih radio - stanica. Unatoč brojnim medijskim informacijama i nastupima stručnjaka i dalje je velik broj onih koji nemaju dovoljno znanja i imaju pogrešne stavove prema bolesti i oboljelima. Važno je da naši mladi, a i roditelji shvate da se od te i ostalih spolno prenosivih bolesti ne možemo štiti na način da izoliramo zaražene, nego da se sami ponašamo odgovorno na svim poljima življenja, a posebice na polju spolnog življenja. **KLJUČ PREVENCIJE JE U NAMA;** našem znanju, stavovima i ponašanju.

AKTIVNOSTI POVODOM MJESECA BORBE PROTIV OVISNOSTI

Matija Čale Mratović, dr. med. spec. školske medicine

Povodom Mjeseca borbe protiv ovisnosti Odjel za prevenciju ovisnosti i Služba za školsku medicinu, organizirali su čitav niz aktivnosti na području županije. U Metkoviću, Pločama i Opuzenu, liječnica školske medicine Asja Palinić Cvitanović održala je radionice s učenicima osnovne i srednje škole na temu prevencije konzumiranja legalnih i ilegalnih sredstava ovisnosti. U Veloj Luci, Blatu i Smokvici Anja Zelić, dr.med., je održala predavanja za roditelje. Na temu alkohol, mladi i izlasci socijalna radnica Karmen Kmetović i Matija Čale Mratović, dr. med., održale su tribine za roditelje u gimnaziji i klasičnoj gimnaziji, ekonomskoj, turističko-ugostiteljskoj i medicinskoj školi u Dubrovniku.

U suradnji sa Savjetovalištem za djecu, mladež, brak i obitelj Centra za socijalnu skrb Dubrovnik, organiziran je sastanak djelatnika Odjela za prevenciju ovisnosti Zavoda i socijalnih radnika Centra za socijalnu skrb na temu «Uloga socijalnog radnika u prepoznavanju bolesti ovisnosti», te okrugli stolovi na koje su pozvani ravnatelji i stručni suradnici osnovnih i srednjih škola s temom «Sekundarna prevencija, rano otkrivanje ovisnosti među učenicima srednjih škola -protokol suradnje».

U prostorima Opće bolnice Dubrovnik gostovali su predavanjem na temu «Liječenje opijatske ovisnosti u primarnoj zdravstvenoj zaštiti» prof.dr.sc. Slavko Sakoman, dr. med. voditelj odjela za ovisnosti u KB Sestre Milosrdnice, Ante Ivančić, dr. med. liječnik obiteljske medicine u Poreču, doc.dr.sc. Hrvoje Tiljak, dr. med., liječnik obiteljske

medicine predavač na Medicinskom fakultetu.

ULOGA SOCIJALNOG RADNIKA U TRETMANU OVISNIKA

Karmen Kmetović, dipl. soc. radnik

Tim Odjela za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti u Dubrovniku, sastoji se od liječnika koji je voditelj Odjela i socijalnog radnika, koji su zaposleni na puno radno vrijeme, te stručnih suradnika: psihologa, pedagoga i defektologa. Članovi tima visoko su educirani iz područja realitetne terapije i obiteljsko-sistemske terapije.

S obzirom da je zadaća socijalnih radnika pomoć ljudima u prevladavanju socijalnih nedaća, tako je i u timu za prevenciju ovisnosti njegova zadaća da izravnim savjetovanjem i informiranjem pomogne pojedincu i njegovoj obitelji u rješavanju svojih problema. Uloga socijalnog radnika u timu za prevenciju je višestruka te se razlikuje od slučaja do slučaja.

Struktura naših pacijenata su:

1. Heroinski ovisnici na zamjenskoj terapiji metadonom ili subuteksom
2. Eksperimentatori poslani od strane državnog odvjetništva ili suda

Heroinski ovisnici najčešće dolaze osobno, putem obitelji, a u zadnje vrijeme sve češće upućeni su od obiteljskih liječnika. Eksperimentatori najčešće dolaze putem Državnog odvjetništva, jer su uhvaćeni u kaznenom djelu posjedovanja opojne droge. Ukoliko pristanu na tretman, potpisuju pravila koja uključuju savjetodavni rad i testiranje na prisustvo opojnih droga u urinu.

Sudskim putem dolaze:

- osobe kojima je sada dodijeljena «Obvezna mjera liječenja»

- osobe izašle iz zatvora, te dr. osobe upćene po nalogu suda.

Nakon pregleda liječnika, svaki heroinski ovisnik upućuje se socijalnom radniku, koji na prvom susretu popunjava socijalnu anamnezu, kako bi dobio uvid u obiteljsku situaciju osobe. Pitanja socijalne anamneze odnose se na podatke o primarnoj i sekundarnoj obitelji, odnosima u obitelji, bračnom statusu, podacima o školovanju, tijeku razvoja ovisnosti, zaposlenju, uvjetima stanovanja, na temelju kojeg piše prognozu i mišljenje.

Nakon prikupljenih podataka slijedi savjetodavni terapijski rad koji se sastoji od individualnog ili obiteljskog savjetovanja. Važno je od samog početka s klijentom razviti odnos međusobnog razumijevanja i poštovanja. Razgovori traju sat vremena, a klijenti se naručuju jednom tjedno, osim u izvanrednim situacijama kada je to potrebno i češće. Savjetodavni rad baziran je na osnovnim principima realitetne terapije te se klijente poučava da su sami odgovorni za svoje odluke i ponašanja. Cilj individualnog savjetovanja je pomoći klijentima da bolje razumiju svoje ponašanje, te ih ohrabriti da biraju učinkovitije, primjerenije oblike zadovoljavanja svojih potreba. S tom svrhom, učimo ih kako razviti kvalitetne odnose sa svojim bližnjima. Prednost ovakvog pristupa je u tome što klijent preuzima inicijativu na sebe. »On je za sve odgovoran.« Na taj način razvija samopouzdanje i gradi kvalitetnije odnose sa svojim bližnjima.

Obiteljskim savjetovanjem pomažemo ovisniku i članovima njegove obitelji podići kvalitetu

života na višu razinu.

S eksperimentatorima tj. povremenim konzumentima opojnih droga radi se na isti način, međutim naglasak je na učenju socijalnih vještina i modifikaciji ponašanja te učenju odgovornosti. Ukoliko su maloljetni, obavezno pozivamo roditelje u tretman. Ukoliko su punoljetni, motiviramo ih da sami uključe roditelje.

U svrhu zaštite i pomaganja klijentima osim savjetodavnog rada socijalni radnik ima veliku ulogu u:

- u kontaktiranju s drugim ustanovama i Centrima za liječenje ovisnosti (Vinogradska bolnica, Vrapče...)
- pripremi ovisnika na odlazak u terapijsku zajednicu

(rad na motivaciji i priprema obitelji)

- ostvarivanju kontakta sa sudom (mišljenje o klijentu i njegovoj suradnji)
- državnim odvjetništvom (mišljenje o provedbi tretmana)
- zatvorom (ukoliko je klijent upućen iz zatvora na Odjel, izvještavanje o suradnji i tretmanu)
- Centrom za socijalnu skrb (pomoć klijentima u ostvarivanju određenih prava).

Ako je osoba izabrala odlazak u terapijsku zajednicu kao način liječenja, a lošeg je materijalnog statusa, socijalni radnik u dogovoru s Centrom za socijalnu skrb pronalazi načine u financijskoj potpori.

13. MEĐUNARODNI KONGRES EUROPSKE UNIJE ZA ŠKOLSKU I SVEUČILIŠNU MEDICINU U DUBROVNIKU

Matija Čale Mratović, dr. med. spec. školske medicine

Od 12-15. listopada u organizaciji Europske unije za školsku i sveučilišnu medicinu i zdravlje i Hrvatskog društva za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora u suradnji sa Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Školom narodnog zdravlja "Andrija Štampar" i Zavodom za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, održan je u Dubrovniku 13. međunarodni kongres Europske unije za školsku i sveučilišnu medicinu (13th Congress of European Union for School and University Health and Medicine). Ovogodišnji kongres održan je pod nazivom Zdravi mladi - ulaganje u budućnost/ Healthy Youth Investment for Future. Sudjelovalo je preko 350 sudionika iz 20 zemalja.

Glavne teme Kongresa odabrane su u skladu s vodećim javnozdravstvenim problemima školske djece i mladih u nas i u svijetu. Velik broj uglednih stručnjaka iz inozemstva i Hrvatske ukazivao je i odgovarao na brojne probleme i

rješenja u zdravstvenoj skrbi za djecu i mlade. Unapređenje zdravstvene zaštite djece i mladih zahtijeva prepoznavanje i djelovanje prema glavnim zdravstvenim prioritetima i potrebama. Da bi se uspješno odgovorilo na suvremene probleme djece i mladih, potrebna je veća uključenost i inicijativa društvene zajednice, te odgovarajuća infrastruktura medicinskih i drugih stručnjaka i servisa, temeljenih i osposobljenih za djelovanje prema suvremenim spoznajama, istraživanjima i modelima dobre prakse. Jedna od temeljnih zadaća školske medicine je iznalaženje i rješavanje ovih problema u suradnji sa zajednicom, profesionalcima i institucijama.

Ispred Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi sudionike kongresa pozdravio je gosp. Niko Vukić, pomoćnik predstojnika Ureda državne uprave

u DNŽ. Otvaranje kongresa uveličali su i naši domaćini iz županije; dožupani gosp. Nedjeljko Lipanović i gosp. Željko Kulišić. Ispred grada Dubrovnika, u palači Sponza, sudionike kongresa je primio gosp. Vedran Jelavić, član gradskog poglavarstva. Poseban pljesak i simpatije, izmamili su učenici osnovne škole Lapad, koji su svojim prigodnim programom oduševili sve prisutne.

Naš Zavoda, poster prezentacijom: Utjecaj UNICEF-ovog programa: Stop nasilju u školi na prijavu nasilja među djecom i sposobnost učitelja da se nose s vršnjačkim nasiljem u O.Š. S. Radić u Metkoviću i radionicom na temu: Testiranje na droge u školama-mjesto i uloga u sekundarnoj prevenciji.

Uz teme: Djetinjstvo i adolescencija, Unapređenje zdravlja i sprečavanje bolesti, Cijepljenje i zarazne bolesti, Organizacija i edukacija, Prehrambene navike i tjelesna težina, Rizična ponašanja, Nasilje i zlostavljanje, Oralno zdravlje, posebna pažnja posvećena je temama reproduktivnog zdravlja, kroničnim nezaraznim bolestima i čimbenicima za njihov nastanak, mentalnom zdravlju, bolestima ovisnosti i programima i mjerama zdravstvene zaštite kojima se može unaprijediti i sačuvati zdravlje školske djece i mladih.

Više o kongresu kao i Sažetke radova možete naći na www.13congress-eusuhm.org/

PSIHIČKO ZDRAVLJE - LJEPOTA RAZLIČITOSTI

Asja Palinić Cvitanović, dr. med. spec. školske medicine

Pod ovim je naslovom od 08. do 11. prosinca u Zagrebu održan Drugi hrvatski kongres dječje i adolescentne psihijatrije, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH, a u organizaciji Hrvatske udruge za dojenačku, dječju i adolescentnu psihijatriju, Hrvatskog društva za dječju i adolescentnu psihijatriju i psihoterapiju, Klinike za psihološku medicinu KBC-a Zagreb.

Na Kongresu su se okupili brojni učesnici (dječji psihijatri, specijalisti školske medicine, psiholozi, defektolozi) koji su pokazali svoj stručni i znanstveni rad u nizu predavanja, usmenih priopćenja, radionica i postera.

Mladima i roditeljima u emocionalno teškim situacijama ili onima s psihičkim teškoćama pomažemo različitim metodama utemeljenim na načelima medicinske znanosti. Psihički zdrava osoba, jedinstvena u svojoj različitosti, sposobna je za toleranciju, za komunikaciju s drugima i za dobrotu - u tome je njena ljepota. U suvremenom svijetu pored velikog napretka znanosti još smo uvijek suočeni s izazovima i teškoćama koje mogu

ometati psihički razvoj djeteta. Siromaštvo, nasilje i bolesti još postoje.

Na ovom Kongresu moglo se vidjeti koliko smo kao stručnjaci uspješni u čuvanju i razvijanju psihičkog zdravlja kad je ono ugroženo ili narušeno. Teme plenarnih predavanja su odražavale najveće područja interesa u svezi zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih u sadašnjem trenutku: dijagnostičke i terapijske smjernice, mogućnosti prevencije zlostavljanja djece, psihobiološki korelati traume i stresa, adolescencija ili "život na rubu", doživljaj majke u bulimičnih i anoreksičnih djevojaka.

Usmena priopćenja i radionice su pokazale različite terapijske tehnike u terapiji psihotičnih oboljenja, bolesti ovisnosti i ostalih poremećaja ponašanja, nasilja, traume, noćnog mokrenja, boli, poremećaja hranjenja, seksualnog poremećaja, hiperkinetskog sindroma i dr.

Našu Službu za školsku medicinu je predstavljala dr. Asja Cvitanović s usmenim priopćenjem: Depresija u adolescentnoj dobi - prikaz slučaja.

HUMANI PAPILLOMA VIRUS – molekularna dijagnostika

Antonija Sokal, dr. med. spec. mikrobiolog

„HUMANI PAPILLOMA VIRUS MOLEKULARNA DIJAGNOSTIKA“ bila je tema predavanja održanog dana 08. 12. 2005 godine pri HLZ – podružnica Dubrovnik. Predavanje je održala dr. Vanja Kaliterna, spec. mikrobiolog iz ZZJZ- Split, koja se bavi genetskom dijagnostikom uzročnika duže vrijeme. Stoga je i bila kadra voditi diskusiju na zadovoljstvo svijtu, a posebno ginekologa, koji su nazočili u značajnom broju. Također su izloženi način uzorkovanja i dostave uzoraka genitalnog sustava na ovu pretragu, transportnim medijem: « Digene Collection Kit » u ZZJZ- Split, uz pisani prilog.

Sav organizacijski i finansijski dio snosio je ZZJZ - Dubrovnik, a poziv je bio upućen od mikrobiologa našeg zavoda. Naime, prepoznala se potreba, za upoznavanjem kolega sa dijagnostikom HPV-a, budući je uzročnik spolnih infekcija, (posebno visokorizični tipovi), koje često rezultiraju karcinomom cerviksa.

Kako naš Zavod još dugo vremena neće moći raditi tu vrstu dijagnostike, a zbog zaštite pacijenata, kao i savjesti kolega, pristupilo se narečenom. Bio je to doprinos, kompletiranju pretraga spolnog sustava u našoj laboratorijskoj mikrobiološkoj dijagnostici.

TTB PROJEKT O STARIJIM OSOBAMA

Marija Mašanović, dr.med.

Tipping the Balance (TTB) je međunarodna mreža organizacija koje su uključene u razvoj primarne zdravstvene zaštite. Mreža pruža priliku lokalnim vlastima i institucijama u primarnoj zdravstvenoj zaštiti međusobno učenje i razmjene iskustava, razumijevanje važnih pitanja iz tog područja, razvijanje šireg partnerstva, te podržavanje međunarodne mreže komunikacija. Također postoje mogućnosti prikazivanja djelatnosti mreže kroz uključenost regija razmjenom osoblja, umrežavanjem i zajedničkim radom, pisanjem Newslettera. Organizacijski odbor kojeg sačinjavaju predstavnici svake zemlje, podržavaju djelatnost mreže i osiguravaju suradnju sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom. Jednom godišnje jedna od članica je domaćin sastanku na kojem se svi okupljaju.

Za razliku od drugih međunarodnih projekata, TTB koristi tzv. "bottom up" pristup ("odozdo prema gore") koji podržava inicijative, uključenost, partnerstvo, razvoj kadrova i komunikaciju među članicama. Prvo TTB istraživanje o starijim osobama obavljeno je 1994. godine u svrhu istraživanja i razumijevanja potreba starije populacije, usporedbe s drugima, te informiranja lokalnih partnera koji sudjeluju u kreiranju zdravstveno-socijalne politike za starije osobe. Te godine jedina iz Hrvatske sudjelovala je Istarska županija. Ove godine su se u mrežu osim Istre priključile Koprivničko-križevačka, Osječko-baranjska i naša županija. Jedna od prvih aktivnosti vezanih za zadatke mreže bilo je provesti TTB istraživanje za svoju županiju.

TTB-projekt u Dubrovačko-neretvanskoj županiji započeo je početkom mjeseca studenog anketiranjem osoba starijih od 70 godina koji žive sami, u zajedničkom ili proširenom domaćinstvu. Kao anketari uključene su patronažne sestre otoka Korčule i Mljeta, Pelješca, Metkovića, Ploča, Opuzena te medicinska sestra za uže i šire područje grada Dubrovnika i liječnica Zavoda za javno zdravstvo kao voditeljica projekta. Anketom su obuhvaćena pitanja o načinju stanovanja, korištenju zdravstvenih i socijalnih službi, funkcionalnoj sposobnosti osobe (briga o samom sebi) i srodnim temama.

Najava tečaja u Dubrovniku

U prostorima Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku, **od 2. do 7. travnja 2006.g.** održat će se tečaj «**Leadership and Teamwork in Primary Care**» (Rukovođenje i timski rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti). Direktori tečaja su prof. Luka Kovačić sa Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" iz Zagreba i dr. Chris Buttanshaw, koordinaror TTB mreže iz Stoke-on-Trent, Engleska. Web site za sve informacije je www.tippingthebalance.uk.com (pod rubrikom kalendar), gdje se nalazi prijavnica i program tečaja. Prijave se trebaju podnijeti do **1. 2. 2006.** Akontacija iznosi 400 eura, i treba se uplatiti do 20. 3. 2006. Dogovoreno je da iz Hrvatske bude do pet kandidata, ali mogući su manji pomaci u broju.

KAKVOĆA MORA NA PLAŽAMA DUROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE U 2005. GODINI

Mr. sc. Zorica Smoljan

U sezoni kupanja 2005. godine Higijensko-analitički laboratorij Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije obavio je ispitivanje kakvoće mora na 86 plaža prema Županijskom Programu utvrđivanja kakvoće mora i projektu Plava zastava.

Kriteriji za ocjenjivanje kakvoće mora na plažama propisani su Uredbom o standardima kakvoće mora na morskim plažama (NN 33/96), koja je usklađena s Direktivom EU o vodi za kupanje, Smjernicama za kakvoću mora za kupanje u Sredozemlju Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP) i kriterijima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

Prilikom utvrđivanja kakvoće mora obavljena su terenska i laboratorijska ispitivanja.

Na terenu prilikom uzorkovanja bilježeni su osnovni meteorološki podaci, a u laboratoriju su određivani fizikalno-kemijski i mikrobiološki pokazatelji.

Mikrobiološki pokazatelji, kao najznačajniji indikatori onečišćenja mora fekalnim otpadnim vodama, upućuju na potencijalni rizik od zaraznih bolesti. U nekoj točki ispitivanja mikrobiološko zagađenje može jako varirati u vremenu, što ovisi o

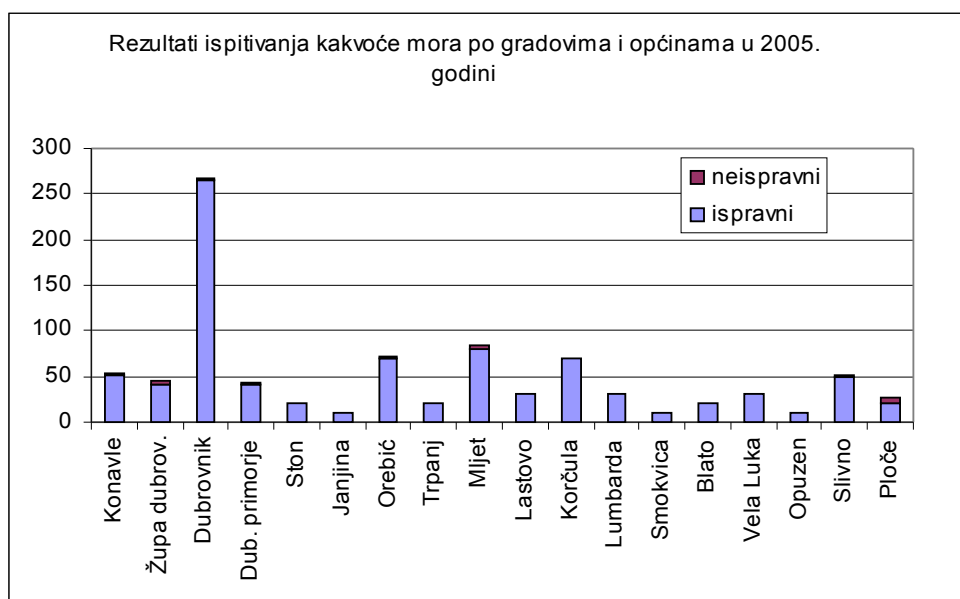
meteorološkim i hidrografskim uvjetima te o načinu ispuštanja otpadnih voda.

U 15-dnevnim intervalima od 19. travnja do 12. listopada 2005. godine ispitano je 870 uzoraka mora na 86 plaža. Četiri plaže: Hotel Croatia, Hotel Dubrovnik-President, Hotel Neptun i Hotel Osmine uključene su u projekt Plava zastava.

Nakon svakog ispitivanja Zavod za javno zdravstvo dostavljao je rezultate ispitivanja Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, nadležnim Službama Državnih ureda, Županijskom Upravnom odjelu, općinama i gradovima u Županiji, javnim medijima te na web stranicama Zavoda. Koncesionari plaža s Plavom zastavom dobivali su nalaze o kakvoći mora svakih 15 dana koje su isticali na vidnom mjestu pri ulazu na plažu.

Od 870 ispitanih uzoraka mora 97,2% uzoraka odgovaralo je strogim uvjetima naše Uredbe, dok svega 2,8% uzoraka nije odgovaralo istim uvjetima. Kakvoća uzoraka mora ocjenjivana je na način «odgovara-ne odgovara» prema Uredbi. U grafu 1. prikazana je kakvoća mora po gradovima i općinama u 2005. godini

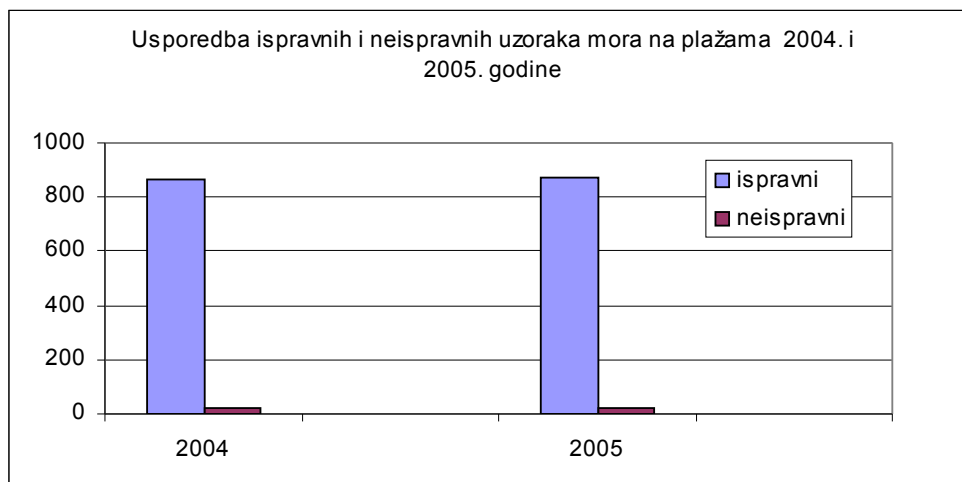
Graf.1. Prikaz rezultata ispitivanja kakvoće mora po gradovima i općinama u 2005. godini prema Uredbi

Višegodišnji monitoring pokazao je da kritična žarišta postoje, odnosno da su povremena onečišćenja mora posljedica neriješene komunalne infrastrukture, tj. nezadovoljavajuće odvodnje otpadnih voda u

more. U grafu 2. prikazana je usporedba ispravnih i neispravnih uzoraka u 2004. i 2005. godini.

Graf 2. Usporedba ispravnih i neispravnih uzoraka mora na plažama Dubrovačko-neretvanske županije u 2004. i 2005. godini prema Uredbi

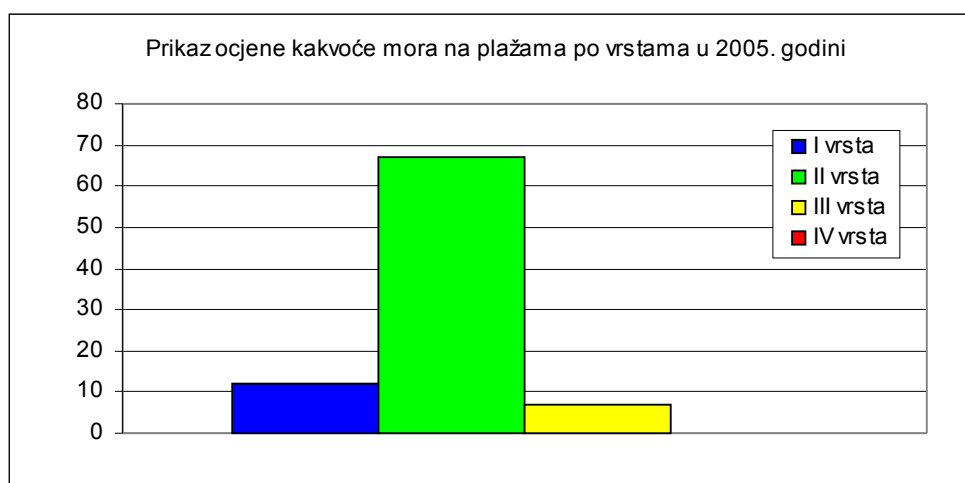

Da bi se istakle plaže sa vrlo čistim morem, uvedeni su interni kriteriji ocjenjivanja na kraju sezone. Prema tim kriterijima more se ocjenjuje po vrstama od I. do IV., koje se obilježavaju sa 4 boje: I. more visoke kakvoće (plava boja), II. more podobno za kupanje (zelena boja), III. umjereno onečišćeno more (žuta boja) i IV. jače onečišćeno more (crvena boja). More visoke kakvoće i more podobno za kupanje zadovoljavaju kriterije Uredbe, koji su za neke pokazatelje 20 puta strožiji od obveznih kriterija Direktive EU.

U 2005. godini, prema konačnoj ocjeni, more je na 12 plaža bilo visoke kakvoće, na najvećem broju plaža (67) podobno za kupanje, dok je na 7 plaža (Srebreno, Uvala Lapad, Lopud, Okuklje, Ušće Ploče, Gradska plaža u Pločama i Blace) ocijenjeno

kao umjereno onečišćeno more, što ne zadovoljava uvjete naše Uredbe, ali je prema kriterijima WHO/UNEP još uvijek podobno za kupanje. Prema višegodišnjem monitoringu, za 6 plaža (Srebreno, Lopud, Okuklje, Ušće Ploče, Gradska plaža u Pločama i Blace) može se zaključiti da je umjereno onečišćenje posljedica ispuštanja otpadnih voda u more bez pročišćavanja. Ni jedna plaža nije svrstana u IV. vrstu. S obzirom na veličinu pomorskog pojasa u našoj Županiji, broj ispitivanih plaža je nedostatan pa bi provođenje monitoringa trebalo proširiti i na ostale plaže koje nisu obuhvaćene Županijskim Programom. Time bi imali potpuni uvid u kakvoću mora u Županiji, što je u interesu zaštite zdravlja kupaca i bolje turističke promidžbe.

U Grafu 3. prikazana je ocjena kakvoće mora u 2005. godini po vrstama.

KLORIRANI ORGANSKI POLUTANTI Radionica u Monaku

Dolores Grilec, dipl. ing.

Institut za Atomsku Energiju IAEA –MEL u suradnji sa UNEP/MED POL održao je radionicu kloriranih organskih polutanata u moru od 01. do 16. rujna 2005. u Monacu.

Uz sudionike iz Tunisa, Izraela, Libije i Kube u radionici sam sudjelovala kao predstavnik Hrvatske, nominirana od Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko neretvanske županije.

Tema radionice je bila klorirani organski polutanti koji zbog svoje česte zastupljenosti dokazane kemijske i fizikalne postojanosti te štetnih učinaka predstavljaju ozbiljan ekološki problem.

Poliklorirani bifenili - PCB spadaju zajedno s DDT, HCH (lindanom) i HCB u skupinu pesticida – insekticida.

Prvi put su sintetizirani 1929. godine. Termički su vrlo stabilni, biološki se teško razgrađuju i jako su topljivi u mastima. Obzirom da su teško zapaljivi i djeluju kao električni izolatori, u velikoj mjeri su se primjenjivali u izradi transformatora, izolatora hidrauličkih ulja i kondenzatora. Osim toga primjenjivani su u industriji papira, gume i smola, za impregniranje, boja i lakova te pesticida.

Krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća počinje zabrana proizvodnje PCB-a dok je zabrana uporabe transformatora i aparata koji u svom sastavu imaju PCB, uslijedila tek 1999. godine u zapadnoj Europi i USA.

Premda su proizvodnja i primjena zabranjeni, ovi spojevi nastaju kao međuspojevi u procesima proizvodnje boja, ali i kao dioksini prilikom procesa spaljivanja otpada. Godinama PCB nisu

smatrani posebnim otpadom, pa su spaljivani na odlagalištima otpada te su tako nastale velike količine dioksina. U Hrvatskoj je tijekom Domovinskog rata došlo do oštećenja transformatorske stanice u Zadru, Dubrovniku, Omišlju i Trogiru.

PCB su vrlo rasprostranjeni, mogu se naći u rijekama, jezerima morima i oceanima, u kiši i u snijegu, u glečerima Artika i Antartika, sedimentima sjevernih mora, u planktonima, ribama, pingvinima, morskim pticama, masnom tkivu životinja, mlijeku. Nalaze se u sastavu našeg tijela a zbog svoje lipofilnosti se izlučuju i u majčinom mlijeku. Prolaze placentarnu barijeru i izazivaju već intrauterino opterećenje fetusa.

PCB imaju slično djelovanje na zdravlje ljudi kao i dioksini. Osim teških akutnih posljedica s kloraknama, oštećenjima organa i središnjeg živčanog sustava, PCB posjeduju kancerogeno djelovanje i mogu izazvati rak dojke.

Procjenjuje se da najveći dio PCB dospijeva u organizam preko kontaminirane hrane: 70% preko namirnica životinjskog i 25% preko namirnica biljnog podrijetla, ostatak preko zraka, vode, tla. Upravo zbog toga cilj radionice je bio savladavanje tehnike pripreme uzorka i analiza uzorka na plinskom kromatografu u svrhu dobivanja što točnijih i preciznijih rezultata u ispitivanju polikloriranih ugljikovih spojeva. U radu su korišteni referentni materijali (standardi poznatih vrijednosti) sedimenta i biote (biološki test organizmi-dagnje).

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Dr. Ante Starčevića 45; p.p. 58; 20001 Dubrovnik;

tel/fax: (020) 341-000 , fax:(020) 341-099

Ravnateljica: zzjz-dubrovnik@du.t-com.hr

Služba za epidemiologiju, zdravstvenu ekologiju, socijalnu medicinu, zdravstveno informiranje i zdravstveni odgoj:

Odjel za epidemiologiju:

Dubrovnik	zzjz-epidemiologija-dbk@du.t-com.hr	341-061
Metković	milljubi@inet.hr	680-299
Korčula	zzjz-dbk-epidemiologija-korcula@du.t-com.hr	715-365
Ploče	igor.piskac@du.t-com.hr	670-422
Higijensko-analitički lab.	zzjz-h.a.l@du.t-com.hr	341-041
Odjel za socijalnu medicinu, zdravstveno informiranje i zdravstveni odgoj	zzjz-soc.med@du.t-com.hr	341-006
Odjel za prevenciju i izvanbolničko liječenje	prevencija.ovisnosti-dbk@du.t-com.hr	341-082

Služba za mikrobiologiju

Odjeli:

Dubrovnik	zzjz-mikrobiologija-dbk@du.t-com.hr	341-025
Korčula	mbl-korcula@du.t-com.hr	711-147
Vela Luka		813-659

Služba za školsku medicinu

Odjeli:

Dubrovnik	zzjz.skolska1.dbk@du.t-com.hr	356-400
Korčula	zzjz.skolska.korcula@du.t-com.hr	711-544
Metković	asja.cvitanovic@du.t-com.hr	681-979